

Nélkülözhetetlen eszközök és hozzáférés a postai szolgáltatások piacain

KISS KÁROLY MIKLÓS
PANNON EGYETEM

*

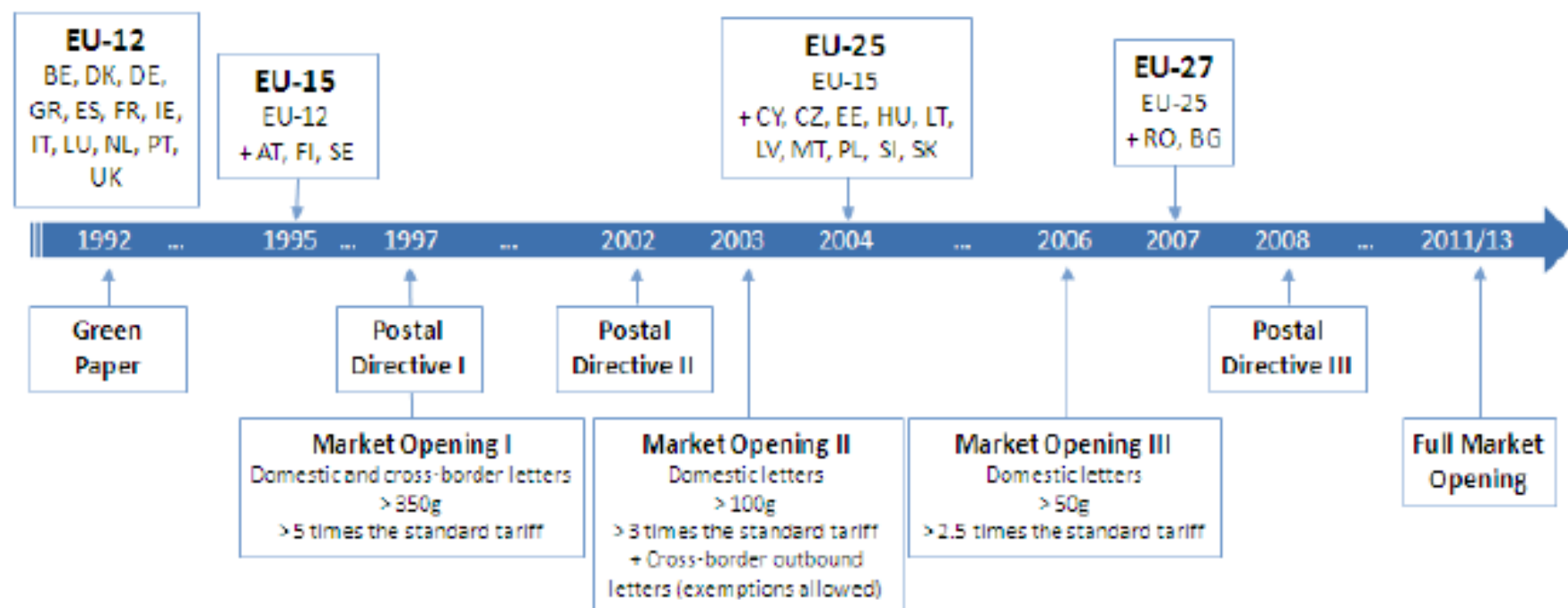
VALENTINY PÁL
MTA KTI

Kontextus

2

Piacnyitás folyamata az EU-ban

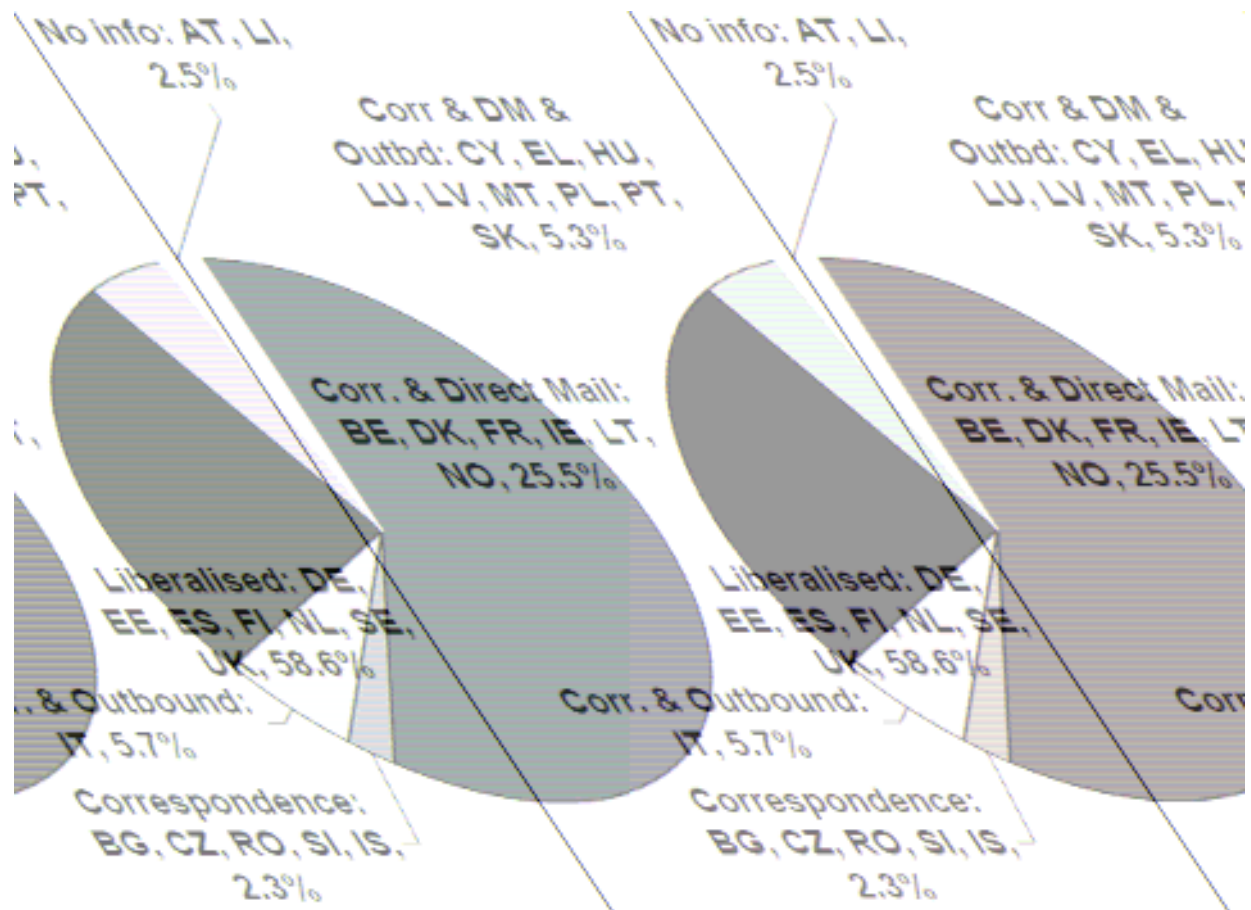
3

Source: ITA Consulting / WIK-Consult

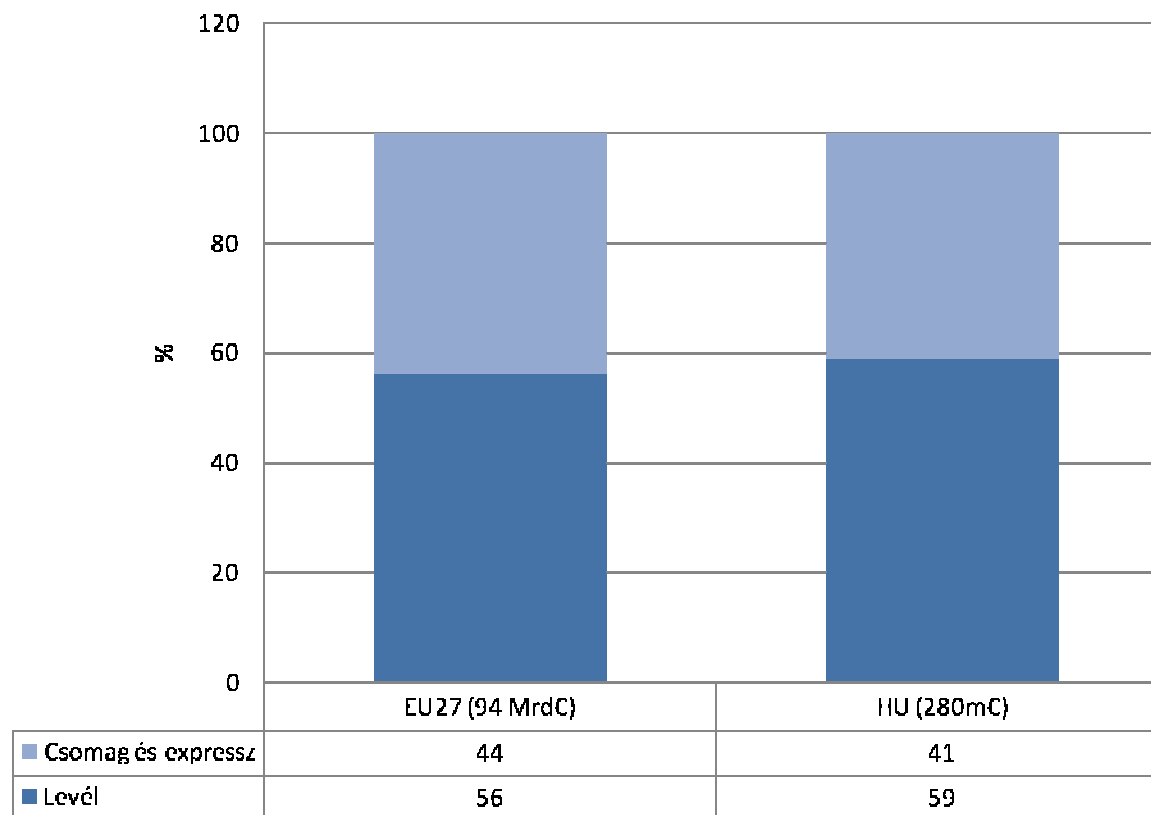
A piacnyitás mértéke az uniós tagországokban (2009)

4

Postai piaci szegmensek súlya (2007, becsült adatok, forrás ITA-WIK (2009))

5

Csomag és expressz-szolgáltatások piaci szegmenseinek súlya

6

Figure 3-9 EU-27: Parcel & express market split

Figure 3-10 EU-27: Parcel & express market 2008 by business segment

Source: ITA Consulting / WIK-Consult

Levélküldemény piaci szegmensek súlya

7

Figure 3-3 EU-27: EU letter post market by product segment

Figure 3-4 EU-27: EU letters market by business segment

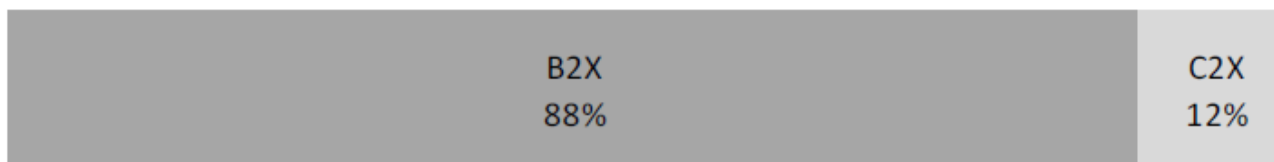

Figure 3-5 EU-27: Segments of business letters

Verseny a magyar postai piacokon

8

1. **Lehetséges a verseny és van:**

- bejelentéssel végezhető, az egyetemes postai szolgáltatások körébe nem tartozó szolgáltatások (Ptv. alapján: futárposta szolgáltatás, gyorsposta szolgáltatás, integrált postaszolgáltatás, postai közvetítő tevékenység, dokumentumcsere szolgáltatás);

2. **Lehetséges a verseny, de nincs:** A fenntartott körön kívüli egyetemes postai szolgáltatások

- Az 50 gramm feletti, de kettő kilogrammot meg nem haladó tömegű belföldi és nemzetközi levélküldeményekkel, címzett reklámküldeményekkel és nyomtatványokkal kapcsolatos postai szolgáltatás
- a 20 kilogrammot meg nem haladó tömegű belföldi és nemzetközi postacsomagokkal kapcsolatos postai szolgáltatás
- a vakok írását tartalmazó, hét kilogrammot meg nem haladó tömegű belföldi és nemzetközi küldeményekkel kapcsolatos postai szolgáltatás
- a fentiekben meghatározott szolgáltatásokhoz igényelhető ajánlott, tértivevény és értéknyilvánítás különszolgáltatások.

3. **Nem lehetséges a verseny:** egyetemes szolgáltatási körön belüli fenntartott postai szolgáltatások, amelyek a kijelölt egyetemes szolgáltató (Magyar Posta ZRt.) kizárólagos területei

- legfeljebb 50 gramm tömegű belföldi, illetve nemzetközi levélküldeményekkel és címzett reklámküldeményekkel kapcsolatos szolgáltatás, amennyiben a szolgáltatás díja alacsonyabb, mint az egyetemes szolgáltatási kör leggyorsabb szolgáltatási kategóriájának első súlyfokozatába tartozó levélküldemény díjának a két és félszerese (korábban háromszorosa),
- a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem

Verseny a magyar postai piacokon

9

1. táblázat: Szolgáltatók száma és az árbevételek alakulása az egyes piaci területeken⁹

Piaci szegmens	2006			2008		
	cégek száma	Bevételek (Mrd Ft)	részesedés bevételek alapján	cégek száma	Bevételek (Mrd Ft)	részesedés bevételek alapján
Egyetemes postai szolgáltatások	1	~74 ¹⁰	~74 %	1	~85 ¹¹	~68,2 %
futárposta szolgáltatás	74	~ 2,5	~2,5 %	133	~ 7,2	~5,7 %
gyorsposta szolgáltatás	4	~ 1,5	~1,5 %	2	~ 0,35	~0,3 %
integrált postaszolgáltatás	13	~ 22,4	~22 %	14	~ 32,1	~25,8 %

Nélkülözhetetlen eszközök és hozzáférés

10

Nélkülözhetetlen eszközök

11

- a) „A kérdéses eszközhöz való hozzáférés általában nélkülözhetetlen a vállalkozások számára az érintett piacon való versenyzéshez. A kulcskérdés tehát itt az, hogy mi nélkülözhetetlen. Nem elegendő, hogy a hozzáférésért folyamodó vállalkozás helyzete előnyösebb volna, ha megkapná a hozzáférést, hanem a hozzáférés megtagadásának a tervezett tevékenységek lehetlenné vagy súlyosan és elkerülhetetlenül gazdaságtalanná tételéhez kell vezetnie...;
- b) elegendő kapacitás áll rendelkezésre a hozzáférés biztosításához;
- c) az eszköz tulajdonosa elmulasztja kielégíteni a valamely meglévő szolgáltatási vagy termékpiacon fennálló keresletet, gátolja valamely lehetséges új szolgáltatás vagy termék megjelenését, illetve akadályozza a versenyt valamely meglévő vagy lehetséges szolgáltatási vagy termékpiacon;
- d) a hozzáférésért folyamodó vállalkozás kész megfizetni az ésszerű és hátrányos megkülönböztetéstől mentes árat, és máskülönben minden tekintetben elfogadja a diszkriminációmentes hozzáférési feltételeket és kikötéseket;
- e) a hozzáférés biztosítása megtagadásának nincs tárgyilagos indokoltsága.”

(Bizottsági közlemény a versenyszabályoknak a távközlési ágazat hozzáférési megállapodásaira való alkalmazásáról (98/C 265/02))

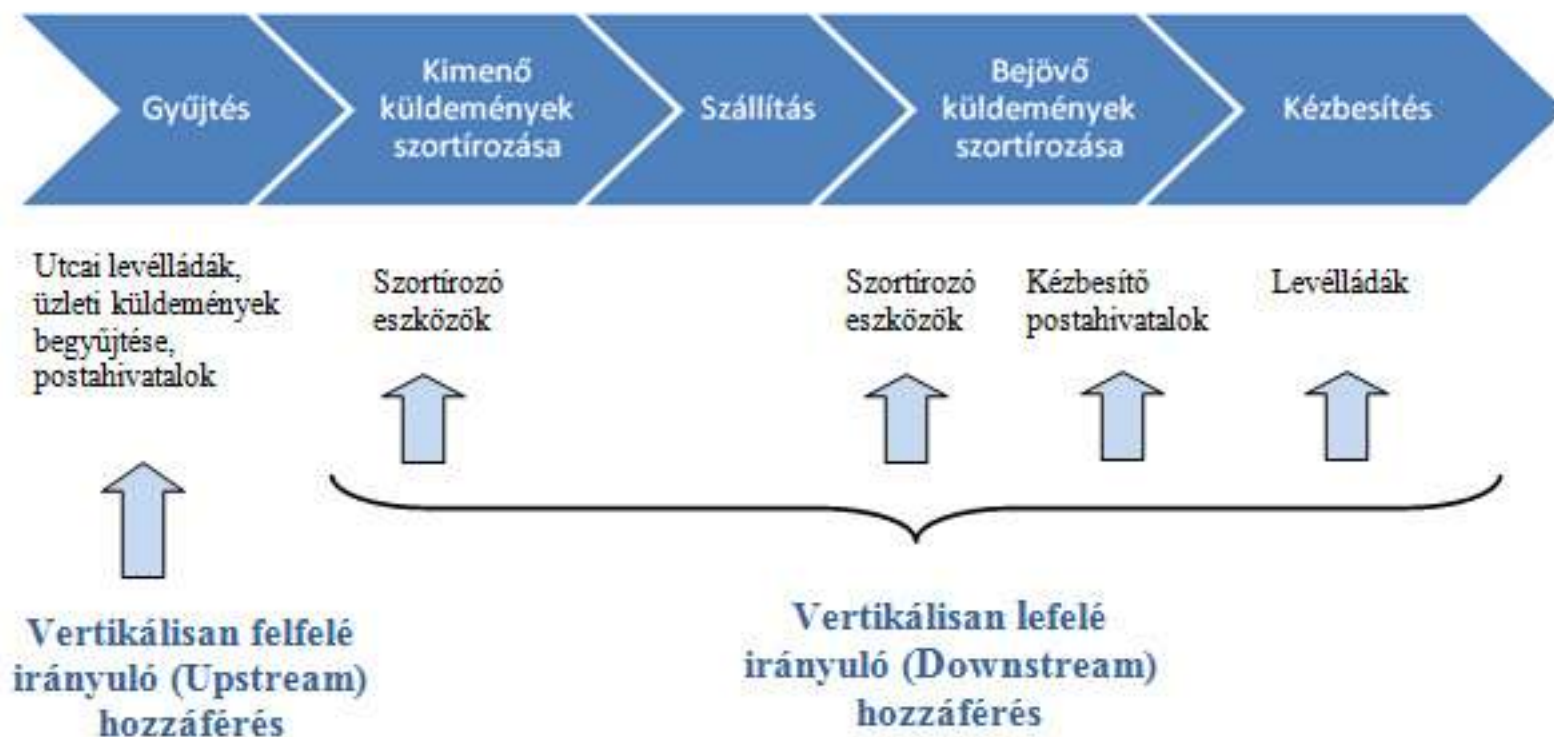
Szűk keresztmetszetek és hozzáférés

12

- **Két irány:**
 - A. A teljes postai hálózatnak van-e olyan eleme, amely nélkülözhetetlen eszköznek minősíthető
 - B. Van-e a postai tevékenység vertikális láncában olyan szakasz, ahol szűk keresztmetszetek akadályozhatják a versenyt
- A. Essential „means”:**
 - *Postafiókok, Fizikai címeknek és címváltozásoknak az adatbázisa, Levélládák*
- B. Kézbesítés nagy állandó költségei és ebből fakadó méret-és választékgazdaságossága**

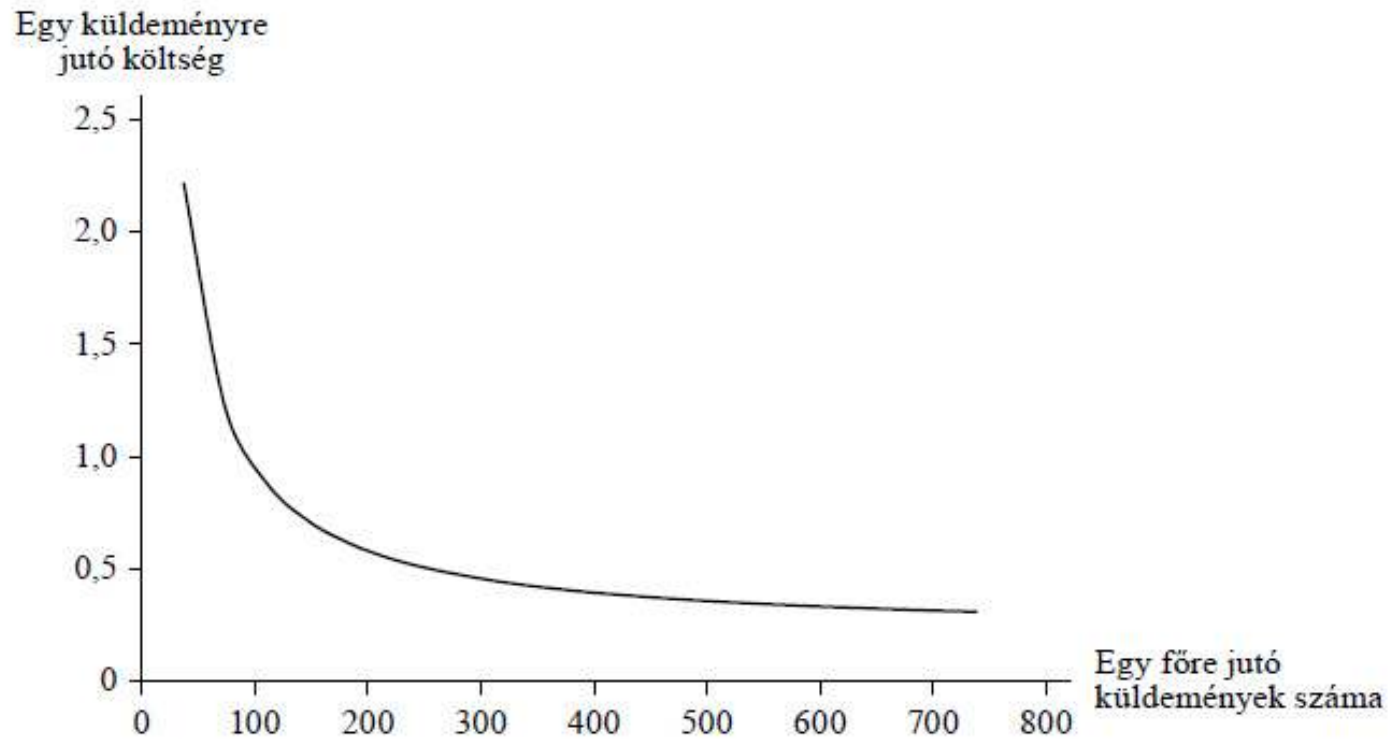
A postai tevékenységek vertikális termelési láncja és a hozzájárás

13

Az átlagköltség-görbe alakja (levélküldemények)

14

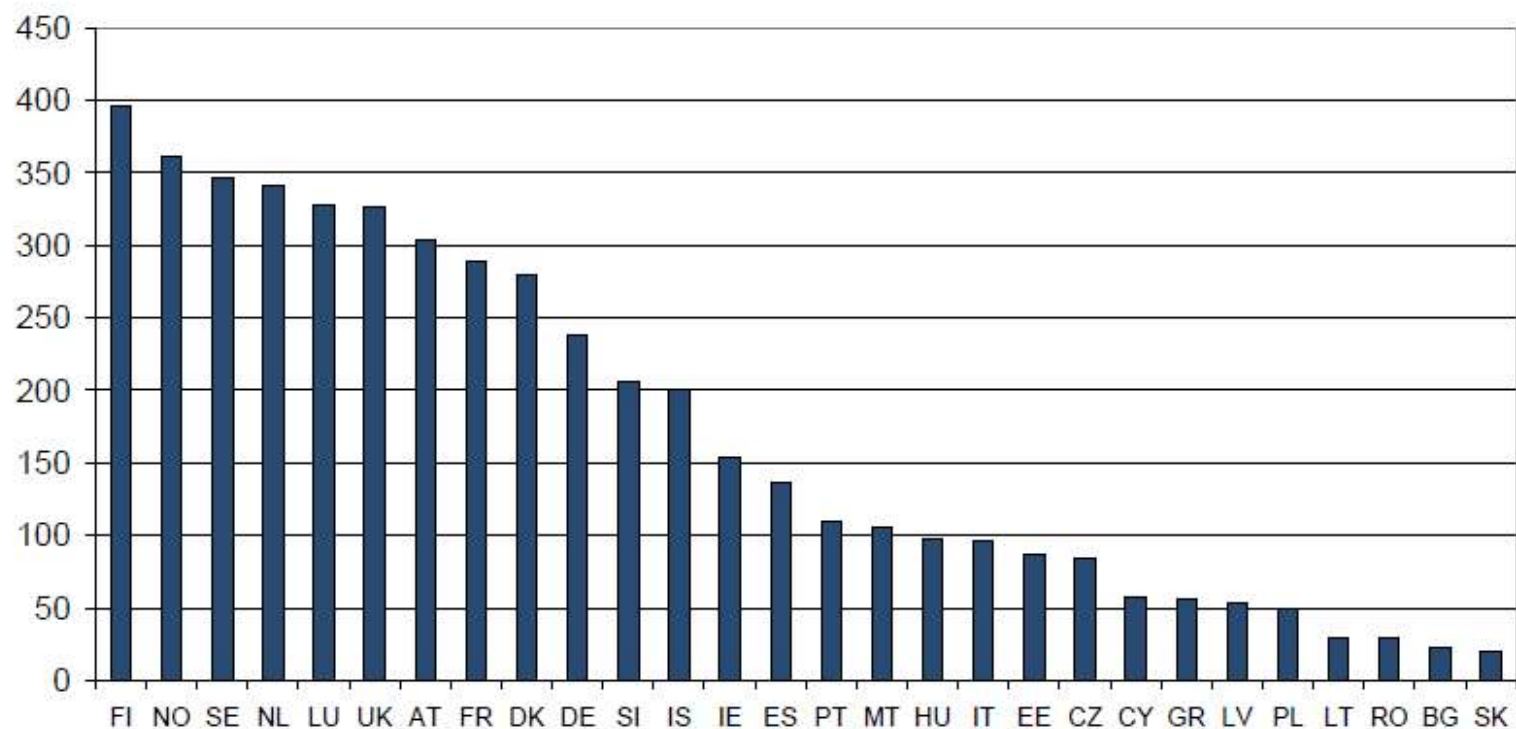

Forrás: Cohen és szerzőtársai [2004] 2. o.

Egy főre jutó küldemények száma az EU-ban

15

Figure 3-2 Letter post items per capita in 2007 (EU-27 plus IS and NO)

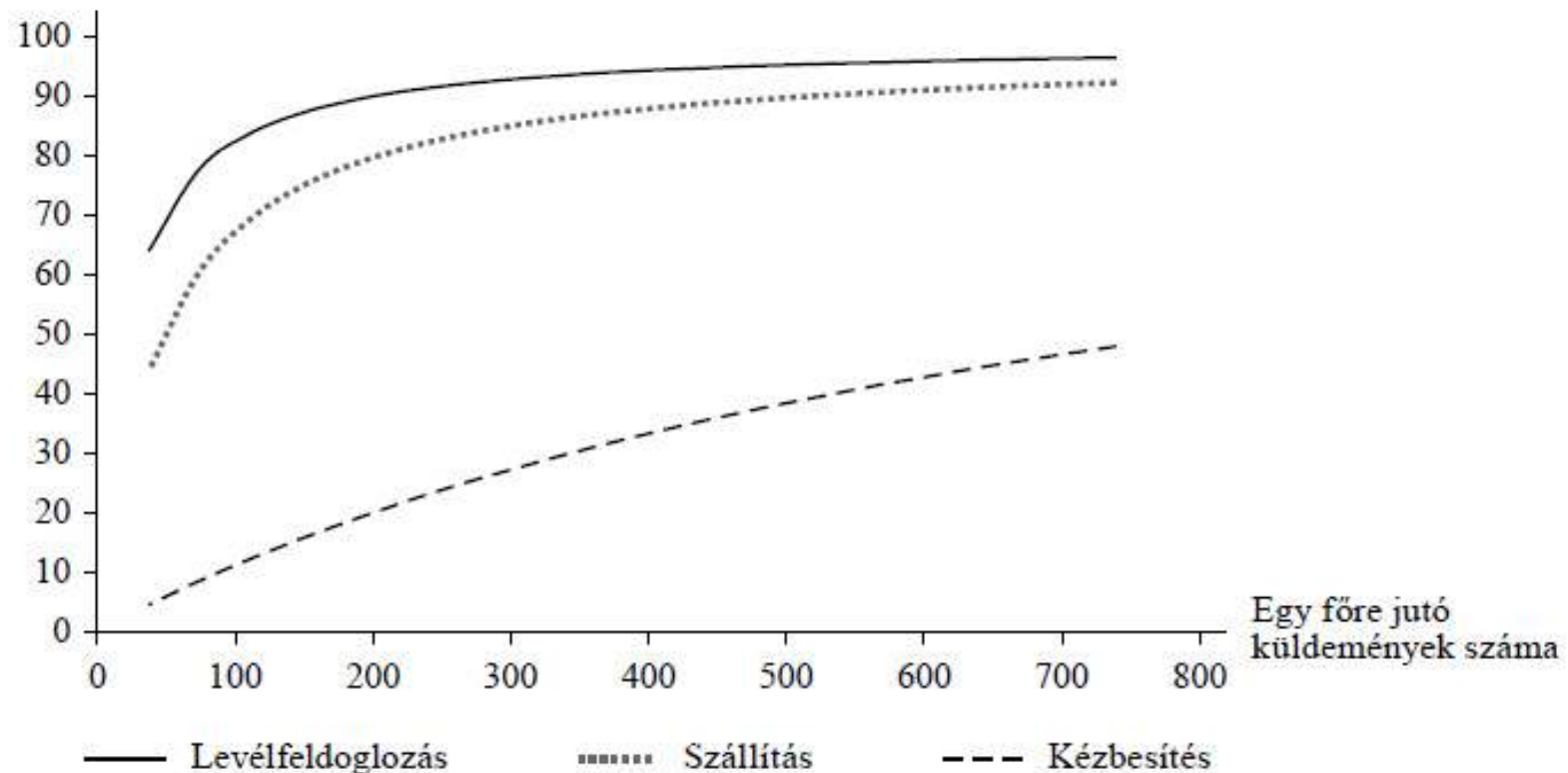

BE: confidential
AT: 2008 instead of 2007 figures
IS: 2005

A változó költségek aránya tevékenységenként

16

Változó költségek
százalékos aránya

Forrás: Cohen és szerzőtársai [2004] 3. o.

Az új belépők fedezeti piaci részesedése

17

A versenytársak fedezeti piaci részesedése

A versenytárs kézbesítési gyakorisága hetente	A versenytárs összesített hatékonysági és bérelőnyének mértéke		
	0 százalék	33 százalék	50 százalék
6 nap	50	40	35
5 nap	46	36	31
4 nap	41	32	28
3 nap	37	27	24
2 nap	31	23	19
1 nap	25	18	15

Forrás: Cohen–Chu [1997] 14. o.

Hozzáférési kötelezettségi előírások

Ország	Utcai levélgyűjtő*	Kimenő osztályozó központ ¹⁸	Bemenő osztályozó központ	Kézbesítő részleg	Postafiók
Bulgária	–	igen	igen	Igen	igen
Dánia	–	igen	igen	igen	–
Egyesült királyság	igen	igen	igen	igen	igen
Franciaország	–	igen	igen	igen	igen
Hollandia	–	–	–	–	igen
Írország	igen	igen	–	–	–
Izland	igen	–	igen	igen	nem egyértelmű
Magyarország	–	igen	igen	igen	igen
Málta	igen	igen	igen	igen	igen
Németország	–	igen	igen	–	igen
Portugália	–	igen	igen	igen	igen
Spanyolország	–	igen	igen	igen	igen
Svédország	–	–	–	–	igen
Szlovénia	–	igen	igen	igen	igen

* A versenytársak saját utcai levélgyűjtőt állíthatnak fel

Forrás: *Main developments...* [2008] 62. o.

Egyéb belépési korlátok

19

- *Egyetemes szolgáltatás engedélyezési eljárása (feltételei és kötelezettségei)*
- *Versenyellenes adó- és támogatási feltételek*
- *Pénzügyi korlátok*
- *Stratégiai korlátok*